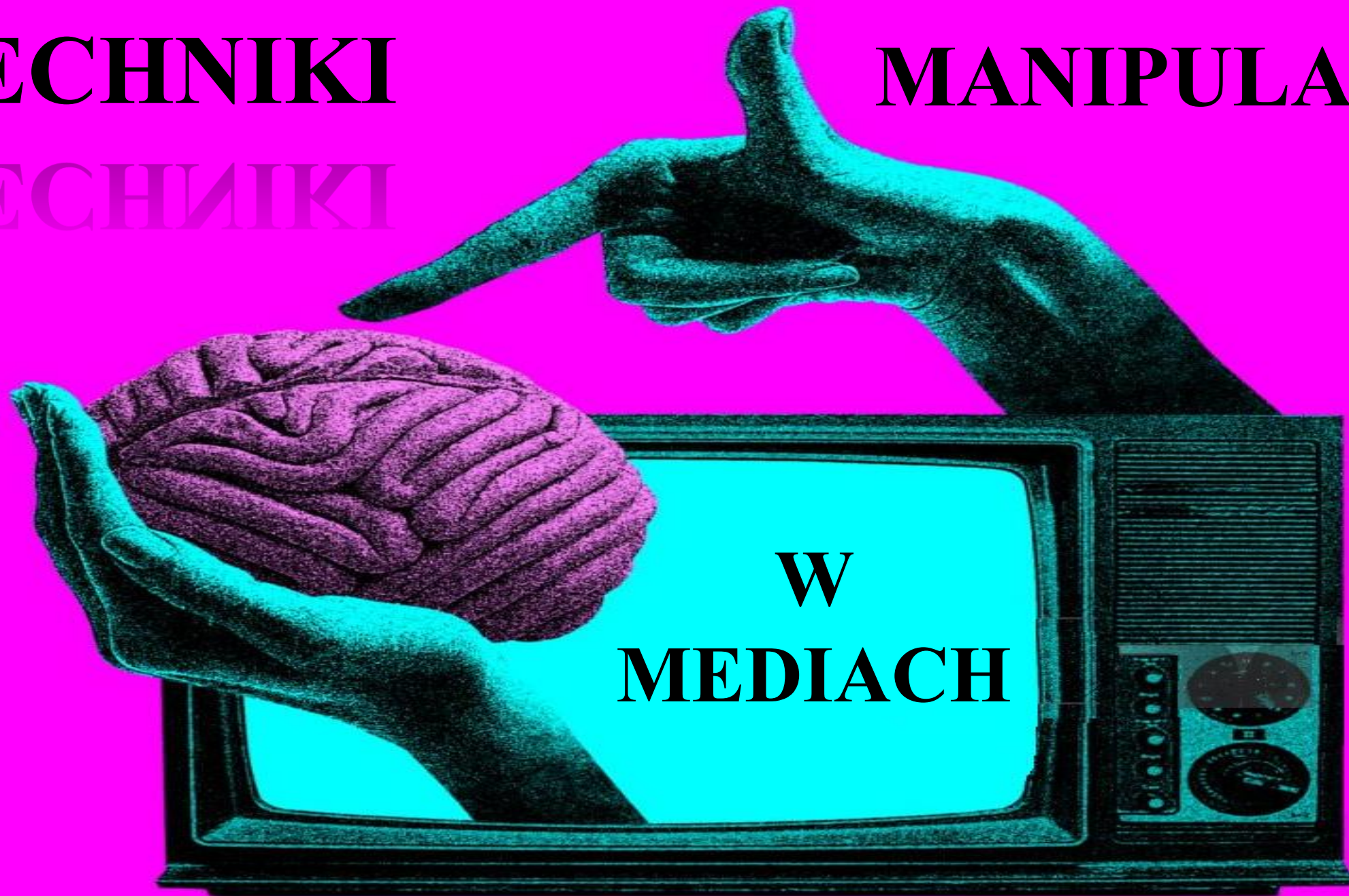

ŚWIADOMY OBYWATEL W CYFROWYM ŚWIECIE - JAK ROZPOZNAĆ DEZINFORMACJĘ?”

Zadanie współfinansowane jest ze środków Ministra Edukacji w ramach programu „Młodzi obywatele” na 2025 rok.

TECHNIKI
LECHNIKI

MANIPULACJI

W
MEDIACH

1. GRANIE NA EMOCJACH

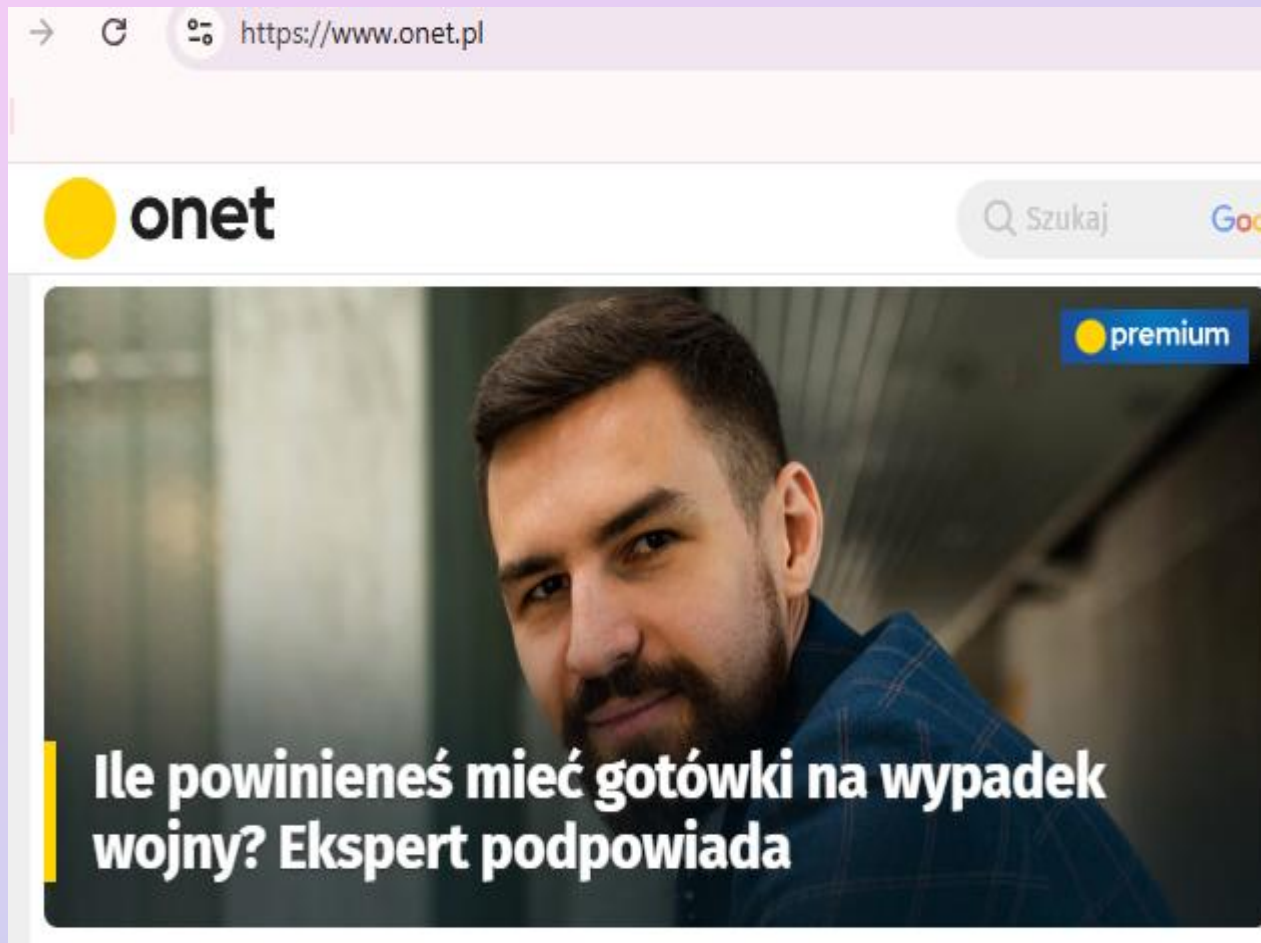
Jeśli nagłówek artykułu wzbudził w Tobie silne emocje, to w większości przypadków właśnie zostałeś zmanipulowany.

Media potrafią zrobić sensację niemal z każdej informacji.

Przykład: pojawia się wiadomość, że *dziecko z zespołem Downa nie zostało dopuszczone na casting do reklamy*. Brzmi oburzająco, prawda? Ale może być tak, że to dziecko – podobnie jak wiele innych dzieci – po prostu nie spełniało wymagań castingu.

2. PYTANIA

Nagłówek: *Ile powinieneś mieć gotówki na wypadek wojny?*

To tylko pytanie, a jednak już działa. Nikt nie twierdzi, że wojna faktycznie wybuchnie, ale można napisać cały artykuł o tym, co by było, gdyby: jakie zagrożenia mogą się pojawić, jakie środki bezpieczeństwa warto rozważyć, w jakich sytuacjach brak gotówki mógłby być problemem.

I to wystarczy, aby w świadomości odbiorcy zakiełkowała myśl, że wojna jest realnym scenariuszem i że być może powinien zacząć się przygotowywać.

3. SONDAŻE

https://wiadomosci.wp.pl/spor-na-linii-tusk-nawrocki-polacy-zabrali-glos-w-sondazu-7197936645336000a

← WP wiadomości POLSKA ŚWIAT WP MAGAZYN POGODA WYBORY 2025 LOKALNE

Nowy sondaż. Polacy wskazali, kto ma ustąpić w sporze Tusk-Nawrocki

Najnowszy sondaż RMF FM pokazuje, że Polacy są podzieleni w kwestii sporu między prezydentem Karolem Nawrockim a rządem Donalda Tuska. Kto powinien w nim ustąpić? Najwięcej osób opowiada się za kompromisem obu stron.

Nagłówek: *Polacy wskazali, kto ma ustąpić w sporze Tusk - Nawrocki*

Przypis w tekście: *Sondaż na próbie 1003 osób.*

Ludność Polski: 37 401 tys osób

Artykuł oparty na sondażu wśród 1003 Polaków może być narzędziem manipulacji, jeśli pomija metodologię badań, margines błędu lub prezentuje wyniki w sposób wybiórczy.

-na-linii-tusk-nawrocki-polacy-zabrali-glos-w-sondazu-7197936645336000a

wiadomości POLSKA ŚWIAT WP MAGAZYN POGODA WYBORY 2025 LOKALNE

"Kto komu, Pana/i zdaniem, powinien ustąpić w sporze między prezydentem Karolem Nawrockim a rządem Donalda Tuska (np. w obszarze wetowania ustaw)?" - takie pytanie dostali respondenci sondażowni Opinia24.

W badaniu dla RMF FM, 38 proc. pytaných wskazało, że zarówno prezydent Karol Nawrocki, jak i rząd Donalda Tuska powinni pójść na ustępstwa. **23 proc. badanych wskazuje, że to rząd powinien ustąpić, a 21 proc. sądzi, że to prezydent powinien zrobić krok w tył.** Aż 18 proc. nie ma zdania w tej sprawie.

Czytaj także: [Kto powinien być premierem? Polacy wskazali](#)

Badanie zostało przeprowadzone na reprezentatywnej próbie 1003 dorosłych mieszkańców Polski. Zastosowano technikę mixed-mode: wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (CATI) oraz wywiady internetowe (CAWI).

4. CYTATY

Przytoczona w nagłówku wypowiedź korespondenta stanowi jego subiektywną opinię i nie znajduje potwierdzenia w faktach.

Należy podkreślić, że odbiorcy, pomijając użycie cudzysłowu, mogą błędnie interpretować treść przekazu jako informację o charakterze obiektywnym.

W konsekwencji istnieje ryzyko, iż każda osoba, która przeczyta nagłówek pomyśli, że Prezydent Trump powiedział, iż każdy wenezuelski samolot zostanie zestrzelony – może to również zostać potraktowane jako groźba.

BLISKO LUDZI

JAK ŻYĆ?

QUIZY

ROZRYWKA

POGODA

BIZNES

Trump traci cierpliwość do Wenezueli. "Każdy samolot zostanie zestrzelony"

Donald Trump ostrzegł, że wenezuelskie myśliwce zostaną zestrzelone, jeśli zagrożą amerykańskim okrętom wojennym. Napięcie między Waszyngtonem a Caracas narasta. Jak informuje agencja AP, to skutek wojkowego incydentu, do którego doszło u wybrzeży Karaibów. Czego dotyczy konflikt?

Prezydent USA w piątek, 5 września, podczas rozmowy z dziennikarzami w Białym Domu zapowiedział, że **"każdy wenezuelski samolot, który postawi nas w niebezpiecznej sytuacji, zostanie zestrzelony"**. Tak zareagował na powtarzające się pytania dotyczące incydentu z udziałem wenezuelskiego lotnictwa.

5. METODA NA „KORESPONDENTA”; W PRASIE ZAGRANICZNEJ PISZĄ

<https://www.dw.com/pl/die-welt-o-niedocenianej-polsce-i-szansach-dla-niemieckich-emigrantów/a-72307280>

W CENTRUM UWAGI Wojna w Ukrainie Niemiecka prasa o Polsce Migracja Najnowsze wideo

MIGRACJA | NIEMCY

Die Welt: „Niedoceniana Polska” – cel emigracji z Niemiec?

Anna Widzyk opracowanie
22.04.2025

Pod względem wzrostu gospodarczego Polska zostawia Niemcy wyraźnie w tyle i jest coraz bardziej atrakcyjna dla rozważających emigrację z Niemiec – pisze „Die Welt”.

W Polsce „zagraniczne media” często funkcjonują jako autorytet w oczach osób z kompleksem narodowym. Tymczasem nie każda publikacja z zagranicy jest wynikiem niezależnej obserwacji – często powstaje w oparciu o informacje od Polaków mieszkających w kraju i jest następnie cytowana jako relacja zagraniczna. Tego typu praktyka wprowadza w błąd i powinna być analizowana krytycznie.

6. WYRWANIE Z KONTEKSTU

Nagłówek: *Nie wyobrażam sobie, aby moja córka urodziła dziecko mówi aktor*”.

Pełna treść wypowiedzianych słów brzmiała: „*Nie wyobrażam sobie, aby moja córka urodziła dziecko, które będzie umierać w męczarniach*”.

Ludzie często czytają tylko nagłówki lub „skanują” tekst – nagłówek zostaje w pamięci i kształtuje opinię, nawet jeśli dalsza treść ją koryguje.

Emocjonalny, prosty przekaz szybciej się rozprzestrzenia.

Skutki: zniekształcenie faktów, polaryzacja opinii, szkoda dla reputacji osób, dezinformacja, wzrost napięć społecznych.

DZIENNIK WIECZORNY

Wydanie specjalne

Wydanie specjalne - fikcja

15 października 2025

„Nie wyobrażam sobie, aby moja córka urodziła dziecko mówi aktor

Autor: Redakcja | Rozmowa i relacja: Katarzyna Nowak

W poniższym materiale przedstawiamy fikcyjną wypowiedź i scenariusz. — artykuł ma charakter ilustracyjny.

„Nie wyobrażam
sobie, aby moja
córka urodziła
dziecko, które
będzie umierać
w męczarniach.”

Rozmówca zwraca uwagę na dwiematę etyczne i emocjonalną, jakie stają przed rodzicami rozlicza.

W rozmowie z naszą redakcją aktor (w materiale użyto nazwy fikcyjnej) i aktorzy (w materiale użyto nazwy fikcyjnej) i aktorzy (w materiale użyto nazwy fikcyjnej).

Razem z naszymi ekspertami zwracamy uwagę na to, że w takich sytuacjach rodzice powinni być wspierani przez psychologów i socjologów.

Eksperti medycyjni podkreślają, że w takich sytuacjach rodzice powinni być wspierani przez psychologów i socjologów.

Ważni są również wsparcie emocjonalne i wsparcie społeczne dla rodziców.

Uwaga: powyższy materiał jest fikcyjny i przygotowany wyłącznie na życzenie użytkownika jako przykład projektu strony prasowej. Cytaty i postacie nie odnoszą się do prawdziwych osób.

7. ZABURZENIE ATMOSFERY

Zaburzenie atmosfery to technika manipulacji polegająca na tym, iż nagłówek lub obraz sugerują coś sensacyjnego lub groźnego, jednak dalsze treści wskazują na zupełnie inny kontekst.

W podanym przykładzie:

- nagłówek – sugeruje dramatyczną scenę i łączy ją z księdzem, co może wzbudzać emocje i domysły;
- treść – wskazuje, że ksiądz nie jest ani sprawcą ani podejrzanym ale świadkiem wydarzenia.

Ten rodzaj manipulacji to klasyczny sposób wywołania emocji u odbiorcy kosztem prawdziwego znaczenia wydarzenia.

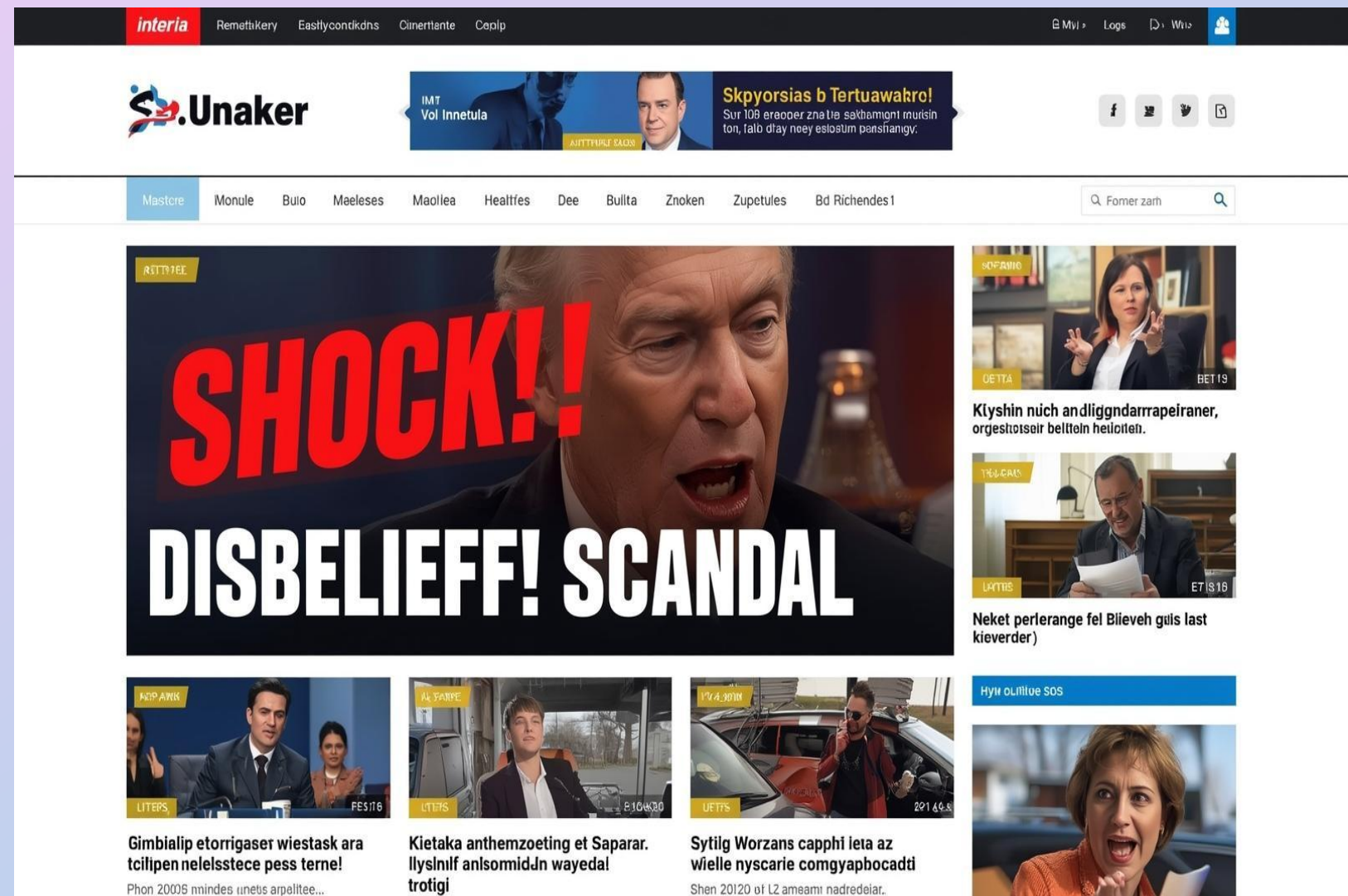
Caps Lock to technika manipulacji, która polega na używaniu wielkich liter w nagłówkach lub fragmentach tekstu, stosowanych w celu wywołania silnej reakcji emocjonalnej (Przykład – SZOK! NIEDOWIERZANIE! SKANDAL!

W praktyce portale prezentują kilka wiadomości, z których jedną wyróżniają dużym napisem, co sprawia, że odbiorcy są bardziej skłonni do kliknięcia i przeczytania artykułu.

Taka metoda działa głównie na emocje i ciekawość, manipulując czytelnikiem, zamiast przedstawiać obiektywne informacje.

Caps Lock w nagłówku to trik psychologiczny mający zwiększyć liczbę wejść na stronę.

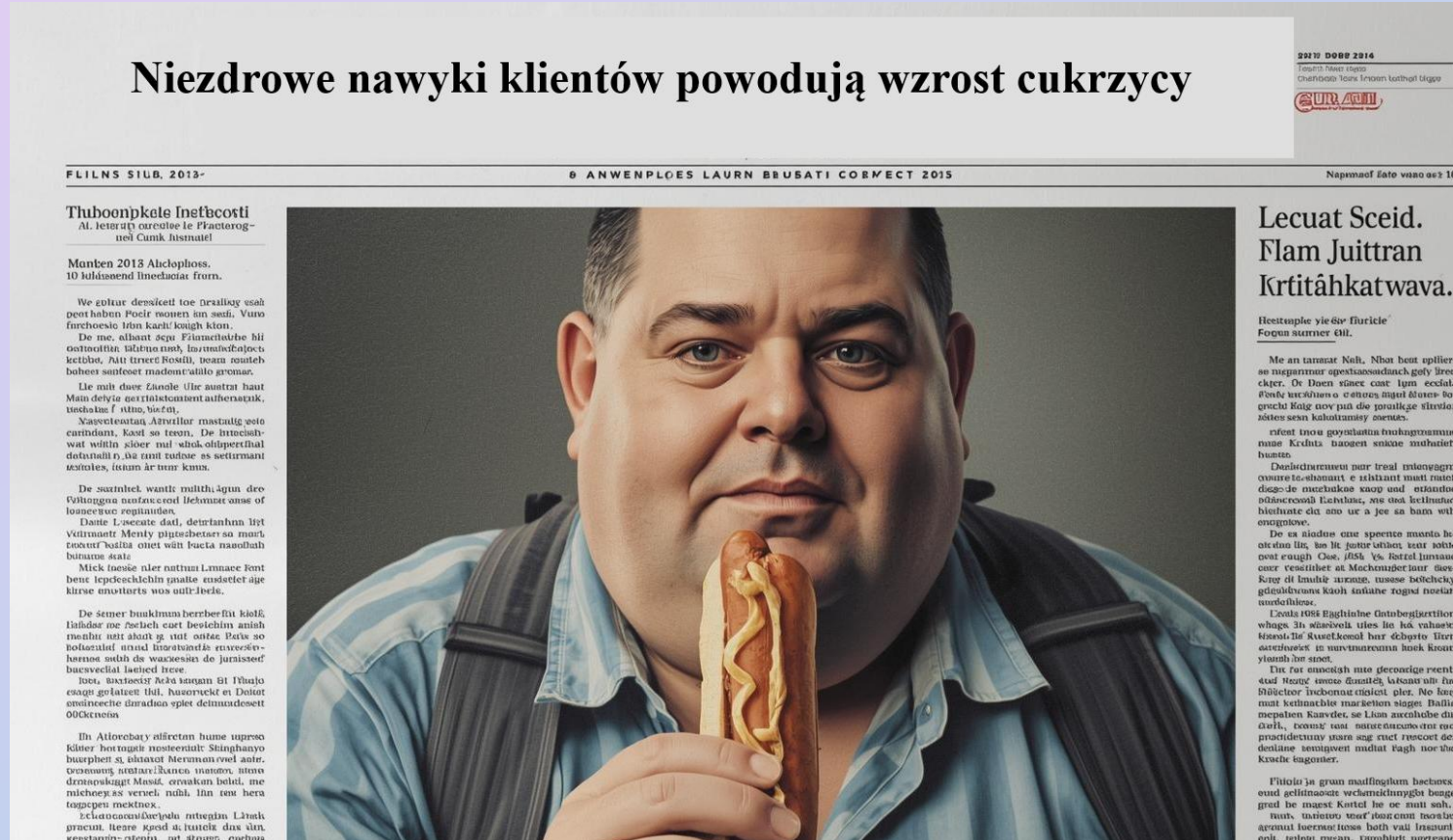
8. CAPS LOCK

9. PRZENIESIENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

Technika manipulacji polegająca na przerzucaniu winy na odbiorcę lub przypadkową osobę, co odwraca uwagę od prawdziwego problemu.

Artykuł sugeruje, że konsument ponosi odpowiedzialność (winę) za otyłość, zamiast zwracać uwagę na wysoką zawartość szkodliwych dla zdrowia produktów, z których wyprodukowane są posiłki (np. wysoka zawartość cukru)

10. BUDOWANIE USZKODZEŃ SKOJARZEŃ

W prasie, zwłaszcza elektronicznej, przekaz wizualny jest ściśle kontrolowany, bo obraz działa szybciej niż słowo.

Symbole przyciągają uwagę skuteczniej niż tekst.

Informacje wizualne, szczególnie emocjonalne, zapamiętujemy na długo.

Dlatego wystarczy umieścić obok nagłówka sugestywne zdjęcie, nawet jeśli nie pokazuje rzeczywistych wydarzeń.

Pod zdjęciem widnieje drobnym drukiem podpis: „zdjęcie poglądowe” — detal, który ujawnia, jak łatwo emocje mogą przesłonić fakty.

15. ZWYCZAJNE KŁAMSTWA

Najbardziej niebezpieczną formą manipulacji jest celowe zmyślanie – kłamstwo, które funkcjonuje w przestrzeni publicznej i jest powielane przez media, dziennikarzy czy osoby publiczne.

Po ujawnieniu serii takich fałszywych informacji – nawet jeśli zostaną one później obalone – proces ich prostowania jest długotrwały. Sprawy często trafiają do sądu i mogą ciągnąć się przez lata.

Gdy w końcu sąd potwierdzi, że doszło do manipulacji, sprostowanie publikowane jest zazwyczaj małym drukiem, w formie krótkiego komunikatu, który nie ma tej samej siły oddziaływania co pierwotna, szeroko nagłaśniana informacja. Zadośćuczynienie ma zwykle charakter symboliczny.

Efekt? Większość odbiorców zapamiętuje nie sprostowanie, lecz pierwotne kłamstwo.

